

2008. M.156

**Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission**

LEAVING CERTIFICATE EXAMINATION, 2008

CZECH

HIGHER LEVEL

**Monday 9th June
Afternoon 1.30 p.m. – 4.30 p.m.**

ČESKÝ JAZYK

Celkové hodnocení [100 bodů]

Přečtěte si pozorně celý text a odpovězte na otázky ve všech třech částech. Odpovězte vlastními slovy a pouze na základě textu. Všechny otázky musí být zodpovězeny v českém jazyce.

Část I

[30 bodů]

Nukleární rodiny

1. Kolik let uplynulo od Černobylu? Osmnáct? V kontaminované zóně jižního Běloruska jako by se čas zastavil. Husté lesy, lesní cesta, pomalu se objevuje vesnička Dubrovanoje – přesněji řečeno to, co z ní zbylo. Prázdná černá okna vykukují z napůl zbořených domů. Jediné, co zbylo z místní školy, je stěna plná dř. Vesnice duchů, kompletně vyklizená od všeho, co mohlo být užitečné, nebo čím se dalo hnout.

Teoreticky do této oblasti nikdo nesmí. Když se blížíme k městu Jasen, míváme varující značky s jasně červeným lístkem jetele – symbolem radiačního nebezpečí. Značka na rezavé plechové budce stojící u cesty křičí VSTUP ZAKÁZÁN, podřimující policista se neobtěžuje zastavit těch pár aut, co kolem projíždějí. Po několika hodinách strávených v této oblasti cítí člověk sucho v puse a bolesti hlavy. V děsivém, nepředstavitelném tichu nezpívají žádné ptáky. Geigerův počítač registruje 10 rentgenů za hodinu (pět ročně je pokládáno za bezpečné), což činí pás země o velikosti Varšavy neobyvatelným.

2. Oblast zasažená černobylskou jadernou pohromou je ale mnohem větší než „mrtvá zóna“. Po nehodě v roce 1986 bylo přesídleno více než 100 000 lidí. Dnes lze ve zdemolovaných vesnicích rozházených osaměle po kraji potkat pár „pionýrů“, kteří obsadili dlouho osamocené usedlosti. Na některých místech, i když je obtížné tomu uvěřit, se dokonce objevují nové stavby. Prezident Lukašenko na konci dubna ohromil svoje krajany oficiálním prohlášením, že většina oblasti kontaminované Černobylem není již nebezpečná a že každá rodina, která projeví přání usadit se v této oblasti, dostane od státu dům a práci na společné farmě nebo v mlékárenském podniku.

Lukašenko zároveň vyzval k zakládání obrovských plantáží na pěstování cibule, zeleného hrášku a pěstování dobytka. Motivace jeho konání je nejasná. Mají tito průkopníci znovu zúrodnit neobdělávaná pole nebo snad vyvrátit „západní propagandu“, která tvrdí, že velká část Běloruska je stále neobyvatelná? Zahraniční odborníci i opoziční politici se jednomyslně shodují ve svém názoru na důsledky, které mohou být velmi špatné: kontaminovaná strava zaplaví zemi a nemocnice budou zavaleny nemocnými.

Ivan Chernak a jeho žena přišli do Běloruska z Moldávie na konci 90. let poté, co se doslechli, že vláda dává „Černobyľanům“ domy. Kampaň byla diskrétní, autority v Minsku nechtěly, aby se svět dozvěděl o „usídlovacím experimentu“, jak ho úředníci nazývali. Chernak přijel do Jasenu. Je to přímo uprostřed mrtvé zóny, kde jsou radioaktivita a kontaminace nejvyšší. Dům, který očekávali, že najdou, se ukázal být dřevěnou chatrčí, nebo spíše o něco lepším kurníkem. Přežívali tam se svými dvěma malými dětmi. Rajsja Chernaková neměla žádnou práci; sbírala a prodávala staré lahve. Ivan dostal práci na poloviční úvazek na farmě, kde vydělával v přepočtu asi 15 dolarů měsíčně. Vědí, že je to nebezpečné? „Jistě,“ krčí rameny. „Ale co máme dělat? Radioaktivitu nevidíte.“

Člověk tu ta slova slyší stále dokola. „Čeho bychom se měli obávat? Stromy přece rostou všude,“ říká tříadvacetiletý Dima Romaňuk z vesnice Ostrogljady. On a jeho žena si vybuodovali svůj domov v opuštěné boudě. „Budu tu mít děti,“ říká ona. „Proč bych neměla?“ Mnoho z přibližně 80 tisíc lidí, kteří se vrátili, jsou staří lidé, kteří se vrací do svých původních domovů. „Nechte mě na pokoji. Já chci jen dožít své dny doma, ve své vesnici,“ říká čtyřiaosmdesátiletý Vladimir Dančenko.

3. Vládní reklamní kampaň neříká navrátilcům o kontaminaci půdy. Hned vedle relativně bezpečných oblastí jsou jiné, kde by nemělo být nic pěstováno stovky let. Ve svých televizních vystoupeních Lukašenko trvá na tom, že oblast je naprosto bezpečná a povzbuzuje obyvatele z Kazachstánu, Ukrajiny nebo Moldávie, aby přišli. Dosud tak učinilo 36 rodin. Až mnohem později zjistí, že vládou slibovaná pomoc je z velké části mýtus. Neexistuje veřejná doprava, obyvatelé často musejí chodit vzdálenosti až 20 kilometrů. Služby, obchody, základy civilizace? Rajsja Čerňaková se hořce zasměje. Pojízdny obchod přijíždí jednou týdně. Pokud už najdete práci, plat jen výjimečně překročí 80 dolarů měsíčně. Co se týká rodinných přídatků a podpor, jsou minimální.

Na porodním oddělení nemocnice v Brahinu počítá třicetiletá Nataša Vorgina své dceři prsty na rukách i na nohách. Je typické, že děti se rodí s těžkými postiženími. V roce 2001 se v oblasti nejvíce postižené černobylskou havárií nenarodilo jediné úplně zdravé dítě. Pokud se novináři zeptají na nemoci způsobené radiací, doktoři se obracejí zády. „Údaje o dopadu této katastrofy se staly jedním z nejpřísněji střežených vládních tajemství Lukašenkova režimu,“ říká místní opoziční aktivista Viktor Karnajenka.

Ochránci životního prostředí varují, že Lukašenkův experiment může skončit tragédií. Zbídačení a zoufalí Bělorusové jsou ale hluší k nebezpečí. Nebo si jen jednoduše nemohou dovolit ignorovat prezidentovy sliby.

(upraveno podle www.reflex.cz)

1. Vysvětlete vlastními slovy: [5 bodů]
  - a) kontaminovaný
  - b) motivace
  - c) propaganda
  - d) mýtus
  - e) experiment
2. Vysvětlete vlastními slovy, co znamená slovní spojení „jako by se čas zastavil“? [5 bodů]
3. Vysvětlete vlastními slovy, co na základě textu znamená „mrtvá zóna“? [5 bodů]
4. Jaký je postoj běloruské vlády ke znovuosídlování černobylské oblasti? [5 bodů]
5. Jaký je vztah mezi slibovanou vládní pomocí a realitou, kterou přistěhovalci zažívají? [5 bodů]
6. Domníváte se – na základě článku – že se přistěhovalci mají čeho obávat? [5 bodů]

Část II

[30 bodů]

„...Nechte mě na pokoji. Já chci jen dožít své dny doma, ve své vesnici...“

Napište komentář (minimum 100 slov) na názor uvedený výše. Měli byste odkazovat k textu.

Část III

[40 bodů]

Napište esej (minimum 300 slov) na jedno z následujících témat:

1. Nepřítel není technika... dnes musíme techniku chránit před člověkem...
2. Umožňuje nám náš svět hyperkomunikace (e-maily, chaty, mobilní telefony apod.) opravdu kominikovat lépe?